

היהודי שמציל את העולם

Category: בראשית, ויגש

בן לניצולי שואה מסלוניקי נוהג כמו יוסף הצדיק, שלא שמר בליבו כעס על אחיו ולעם המצרי, ומתגייס להצילם מרעב. מנכ"ל פיזר היהודי התגייס להציל את העולם כולו מהנגיף המסוכן, ובדרך גם עזר לישראל.

'אב לפרעה' ספר מחקר חדש על מצרים העתיקה שופך אור על סמכויותיו של יוסף במצרים. מהדברים עולה שיוסף שירת תחת פרעה בן ה-6, ומכאן נבע כוחו.

המנכ"ל היהודי שמכריע את הנגיף

לפני כמה וכמה חודשים כשהתחילו לדבר בעולם על חיסון, ישראל חתמה חוזה עם חברת מודרנה שתספק לה מיליוני מנות כדי לחסן את אזרחי ישראל. מאוחר יותר, כשהתברר שפיזר תהיה החברה הראשונה שתייצר חיסונים כולם בישראל נכנסו לפניקה ואמרו שנתניהו הימר על החברה הלא נכונה. הם טענו שהוא לא דואג לאזרחים וכו'.

נתניהו מיד נכנס לעובי הקורה ויצר קשר עם יו"ר הדירקטוריון של פיזר, מר אלברט בורלה. התברר שהוא יהודי שנולד בסלוניקי שביוון.

סלוניקי זוהי העיר השנייה בגודלה ביוון, וקיימת בה אחת הקהילות היהודיות הוותיקות ביותר. בשנת 1492 בגירוש ספרד אלפי יהודים מצאו מקלט בסלוניקי, והתפתחה שם קהילה פעילה מאוד. שפת היהודים במקום הייתה לאדינו, ובמשך השנים הקהילה הלכה והתפתחה. הייתה תקופה בסלוניקי שהנמל היה סגור בשבת, כי רוב העסקים היו שייכים ליהודים, והיא זכתה בתואר "ירושלים של הבלקן".

לפי מלחמת עולם השנייה חיו בה יותר מששים אלף יהודים. כשהנאצים הגיעו לשם הם שלחו את כולם לאושוויץ ולברגן בלזן. 96 אחוז מיהודי סלוניקי נספו בשואה.

אלברט בורלה נולד בשנת 1961 להורים ניצולי שואה שנשארו בסלוניקי. הוא נשא לאשה את מרים ולזוג שני ילדים. לפני שנים הוא התחיל לעבוד בחברת פיזר, והתקדם בסולם הדרגות של החברה עד שבשנת 2019 הוא התמנה למנכ"ל החברה.

כשנגיף הקורונה התפשט בעולם וגרם לתוהו ובוהו, הוא החליט להקדיש את כל מרצו כדי למצוא חיסון לוורוס הנורא הזה. הוא הפנה את כל המשאבים האנושיים והכלכליים של החברה כדי לייצר את החיסון. הוא סיפר שהם עבדו יום ולילה כדי להביא מזר לעולם כולו.

לא פלא שהשיחה בין ראש ממשלת ישראל למנכ"ל פייזר הייתה שיחה חמה ולבבית. הוא סיפר לנתניהו שהוא התחתן בבית כנסת שנתניהו ביקר בו ושהינו יהודי גאה. ואכן, חברת פייזר מספקת מיליוני מנות חיסון לישראל.

חבריו מספרים שהוא אדם צנוע מאוד וההצלחה שלו לא השפיעה על אורח חייו. הוא חולק את חייו בין ניו יורק לסלוניקי, והוא נשאר אותו נער יהודי עדין שהם הכירו לפני חמישים שנה. והנה בן לניצולי שואה מציל את העולם כולו ממגפה שכבר גרמה למותם של קרוב לשני מיליון אנשים, ר"ל.

זה מזכיר לנו את הסיפור על יוסף. נער עברי שנמכר לעבד במצרים והושלך לכלא על לא עוול בכפו היה בסופו של דבר זה שהציל את מצרים מרעב, ולא רק את מצרים אלא גם את כל הארצות שמסביב.

יוסף הצדיק לא שמר טינה נגד המצרים, אף-על-פי "שמטבע הדברים היה צריך להיות מאוכזב וממורמר "ברוגז על כל העולם" ולחוש שנאה מיוחדת לשרי פרעה על מה שהכניסוהו לבית הסוהר" (שבת חנוכה תשל"ד ע 11). אדרבא. יוסף הוא זה שהציל את כל המצרים.

אותו דבר מתרחש בימינו. ילד לניצולי שואה לא שומר טינה לעולם, ואפילו לא לגרמניה להיפך הוא יצר שיתוף פעולה עם חברת ביונטק הגרמנית כדי להציל את העולם כולו ואת אזרחי גרמניה בתוכם.

מדוע יוסף נהג כך? אומר הרבי: "יוסף היה מזרעו של אברהם "אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו לעשות צדקה ומשפט" והציל את כל העולם מרעב".

מהיכן שאב יוסף סמכות כה גדולה?

זה מביא אותנו לפרשת השבוע ויגש, שבה אנו קוראים ע"כ שיוסף מתוודע אל אחיו. הוא פונה אליהם במילים המפורסמות "אני יוסף העוד אבי חי" (ויגש מה, ג), ולאחר השוק הראשון הוא ממשיך ואומר להם "ועתה לא אתם שלחתם אותי הנה כי האלקים וישימני לאב לפרעה, ולאדון לכל ביתו, ומושל בכל ארץ מצרים" (מה, ח).

הוא אומר להם: 'אל תתעצבו על זה שמכרתם אותי לעבד. זה לא אתם עשיתם, את זה אלא בורא עולם הביא אותי לכאן כדי להציל אתכם בימי הרעב'.

אבל כשמתבוננים בפסוק שמים לב לביטוי שמעורר תימהון, ואולי אפילו יותר מכך. מה הפירוש "וישימני לאב לפרעה". איך יוסף שהוא רק משנה למלך מגדיר את עצמו "כאב לפרעה", כפי שהתרגום אומר את אותה מילה "ושוני לאבא לפרעה". הרי כשפרעה מינה אותו למשנה למלך בפרשת מקץ מסופר שהוא אמר לו "ועל פיך ישק כל עמי רק הכסא אגדל ממך" (מקץ מא, מ). דהיינו, פרעה אמר ברור באופן שלא יהיו שום אי הבנות, 'אתה משנה למלך אבל אל תשכח לרגע

מי הבעה"ב, ואם-כן, מה הפירוש הביטוי שהוא "אב לפרעה", איך יוסף לא פחד לומר זאת?

לאחרונה יצא ספר בשם "Pharaoh Biblical History" שנכתב על-ידי יהודי שחקר את ההיסטוריה של מצרים העתיקה. הוא ניסה לברר מי היה אותו פרעה שהתורה מספרת עליו בפרשתנו. באותם ימים מצרים נשלטה על ידי שושלות מלוכה, ואחרי כל החשבונות שהוא עשה והשווה את ההיסטוריה כפי שהיא כתובה בתורה לבין ההיסטוריה המצרית שכבר נחקרת אלפי שנים, הוא הגיע למסקנות מעניינות מאוד, ואחת מהתגליות מסבירה את השאלה הזו.

מובא ב"סדר עולם" וב"ספר הישר" שכשיוסף פתר את החלום של פרעה הוא גם בישר לו שיוולד לו באותו יום בן, ואכן מיד נולד בן, ולפי ההיסטוריה של מצרים, לקראת סופם של שבע שנות השבע של מצרים, פרעה מת, ובנו שהיה בן שש הוכתר כמלך מצרים. זה היה דבר שמקובל בעת העתיקה, וגם בתנ"ך אנו מוצאים ש"בן שבע שנים יהואש במולכו" (מלכים ב, יב,א).

ויוסף שהיה משנה למלך או מה שנקרא בימינו, ראש הממשלה, היה זה ששמר את כיסא המלוכה עבור הילד שאף אחד לא ידח אותו. מסתבר לומר, שפרעה שמת סמך על יוסף יותר מכל המצריים, כי בגלל היות יוסף עבריועבד לשעבר, הוא לא ראוי למלוכה (רש"י מא,יב). כעת מובן מה שיוסף אומר לאחיו כי "שמני אלקים לאב לפרעה". הוא היה האבא המאמץ של הילד-מלך'.

וזה מסביר עוד דבר שלכאורה קצת תמוה. בפרשת מקץ, מיד בתחילת הרעב, התורה מספרת: "ותרעב כל ארץ מצרים, ויצעק העם אל פרעה ללחם, ויאמר פרעה לכל מצרים לכו אל יוסף אשר יאמר לכם תעשו" (מא,נה). על פניו הפסוק הזה לא מובן: הם באים למלך וצועקים 'לחם!', והוא שולח אותם ליוסף ואומר להם "כל מה שיאמר לכם עשו". מה שזה נשמע שיוסף הוא האיש החזק בממלכה ואפילו המלך עצמו נכנע לפניו.

אבל כשאנו יודעים שמדובר על ילד בן שש או שבע, זה מובן. אמנם רשמית הוא המלך, אבל בפועל יוסף הוא הבוס, ולכן פרעה אומר למצרים "כל אשר יאמר לכם תעשו".

בזכות ברכת יעקב: שיא היסטורי

לפי ההיסטוריה המצרית אותו מלך שהוכתר בגיל שש מלך תשעים ושש שנים, שזה דבר שלא קרה לשום מלך אחר בהיסטוריה של מצרים העתיקה, וגם לא בהיסטוריה של התנ"ך. כמעט לא קרה באותם שנים שמלך ימות במיטתו. או שהוא נהרג במלחמה או שנרצח בהפיכה פנימית. ואם-כן נשאלת השאלה, במה זכה אותו מלך לדבר שלא זכה לו שום מלך אחר.

ויש לומר שאת התשובה לכך אנו מוצאים בפרשת השבוע. כשיעקב ירד למצרים יוסף לקח אותו לפגוש את פרעה. התורה מספרת שבכניסתו "ויברך יעקב את פרעה" וביציאתו שוב "ויברך יעקב את פרעה" (ויגש מז,ג), ויש מפרשים (ר"ש חפני) שמסבירים שהוא בירך אותו באריכות ימים, כמו שתמיד יהודים התפללו לשלום המלך ולאריכות ימיו, "יחי המלך" ועוד, ואם-כן, בפשטות, גם

